

Effektivare valorganisation

Konsultcenter, Servicepartner
721 87 Västerås
021-39 00 00 • www.vasteras.se

Jens Vennerström
021-39 10 26 • jens.vennerstrom@vasteras.se

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1. Beskrivning av projektet.....	3
1.2. Västerås stads valadministrativa system	4
2. Syfte	4
3. Resultat	4
3.1. Västerås stads valprocess	5
3.2. Steg 1. Dimensionera distrikt och valkretsar	6
3.3. Steg 2. Administrera lokaler	6
3.4. Steg 3. Administrera material.....	8
3.5. Steg 4. Administrera information	8
3.6. Steg 5. Administrera personal	9
3.7. Steg 6. Administrera obligatorisk utbildning	9
3.8. Steg 7. Administrera transporter	11
3.9. Steg 8. Hantera förtidsröstningen.....	11
3.10. Steg 9. Administrera Valdagen	11
3.11. Steg 10. Utför valnämndens preliminära rösträkning	12
3.12. Steg 11. Administrera lagerhållning.....	12
3.13. Steg 12. Utvärdering av valet	12
4. Måluppfyllelse.....	13
5. Förbättringsförslag.....	15
6. Sammanfattning.....	16

1. Bakgrund

Efter valen 2014 identifierades utvecklingsbehov i stadens organisation för genomförandet av allmänna val. En precisering gjordes i ett VBU 2015-01-26 med Karin Ström Hjärpe som ansvarig för VBU:et.

Utvecklingsarbetet skulle inledningsvis drivas i projektform då Valnämndens ordinarie budget för mellanvalsår inte hade utrymme för att ta tag i utvecklingsaktiviteterna. Genom stadens politiska ledning tillfördes resurser för att ett utvecklingsarbete i enlighet med VBU:et kunde inledas 2015. (Detta påverkades säkert också av att regeringen aviserade utlysning 22 mars 2015 om inte budgeten gick igenom riksdagen. Detta ledde till skapandet av den så kallade decemberöverenskommelsen.)

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, förkortat OSSE och EU-kommissionen riktade kritik mot upprätthållandet av valhemligheten vid 2014 års val. Det handlar huvudsakligen om placeringen av valsedlarna. Regeringen tillsatte en utredning som föreslog att valsedlarna skulle placeras inne i valbåsen. En bred remisskritik från bland andra valnämnden i Västerås och SKL medförde att förslaget skrotades till valen 2018.

Genom ett nämndinitiativ från valnämnden 1 november 2016 fick kanslichefen i uppdrag att se över en resurssäkrad organisation för genomförande av val.

Projektledare Anna Björkman genomför en kickoff för valarbetet 14 februari 2017. Inbjudna är valsamordnarna Mikael Stenås, Håkan Berndtsson, nämndsekreterarna Lina Dahlström och Erika Linder. På dagordningen projektkontraktet för "effektivare valorganisation".

Det utkristalliseras en organisation med ett valnämndens kansli som ansvarar för nämnden och ett valkansli som skulle ansvara för genomförande av val.

Den 6 september 2017 beslutar styrelsen för Konsult och service att inrätta ett valcenter på Servicepartner för att kunna genomföra val på allra bästa sätt för Västerås stad. Jenny Storm blir chef för valcenter.

Till budgeten för 2018 tillförs valnämnden medel utöver den budget som gjorts utifrån kostnadsuppföljningen av valen 2010 och 2014. Argument för utökningar är bland annat stora övertidskostnader från valen 2010 och 2014. Konsult och service har dessa valår fått täckning för sina kostnader. 2010 överskreds Valnämndens budget med 40% men 2014 blev det nollresultat.

1.1. Beskrivning av projektet

Servicepartner har under många år haft uppdraget att planera och genomföra val i Västerås Stad. Det är ett av de mest grundläggande uppdragen vi har i staden och ett fungerande val är grunden till att vi får ett fungerande samhälle.

Valadministration är ett komplext uppdrag som kräver stor samverkan och

engagemang från förvaltningens olika verksamheter. Därför drevs valadministrationen under 2018 för första gången enligt en funktionsbaserad organisation och hela valprocessen samt de organisatoriska erfarenheterna dokumenterades. Västerås stads valprocess sker i 12 unika steg där varje delprocess har tillhörande rutin och checklista, allt för att säkerställa att vi levererar val i världsklass.

1.2. Västerås stads valadministrativa system

Upphandling av ett nytt valadministrativt system kom att vara en central del under tiden från 2015. Driften av det gamla VALS-systemet stängs ner och rådata sparas som textfiler.

Upphandlingen leder till att Mobilise blir leverantör. Detta innebär att nätverksarbetet med övriga stora kommuner försämras då samtliga av dessa valt det valadministrativa systemet Kaskelott.

Efter upphandlingen av system har mycket arbete gått åt för att implementera och anpassa det nya IT stödet så det skall fungera utifrån hur man arbetar med val i svenska kommuner. En modul för att hantera byggnader/lokaler har utvecklats tillsammans med leverantören. Det nya valadministrativa systemet har även säkrats utifrån nya dataskyddsförordningen

2. Syfte

Syftet med projektet är att säkra att Västerås stad har en resurseffektiv och funktionsbaserad valorganisation samt att dokumentera stadens valprocess.

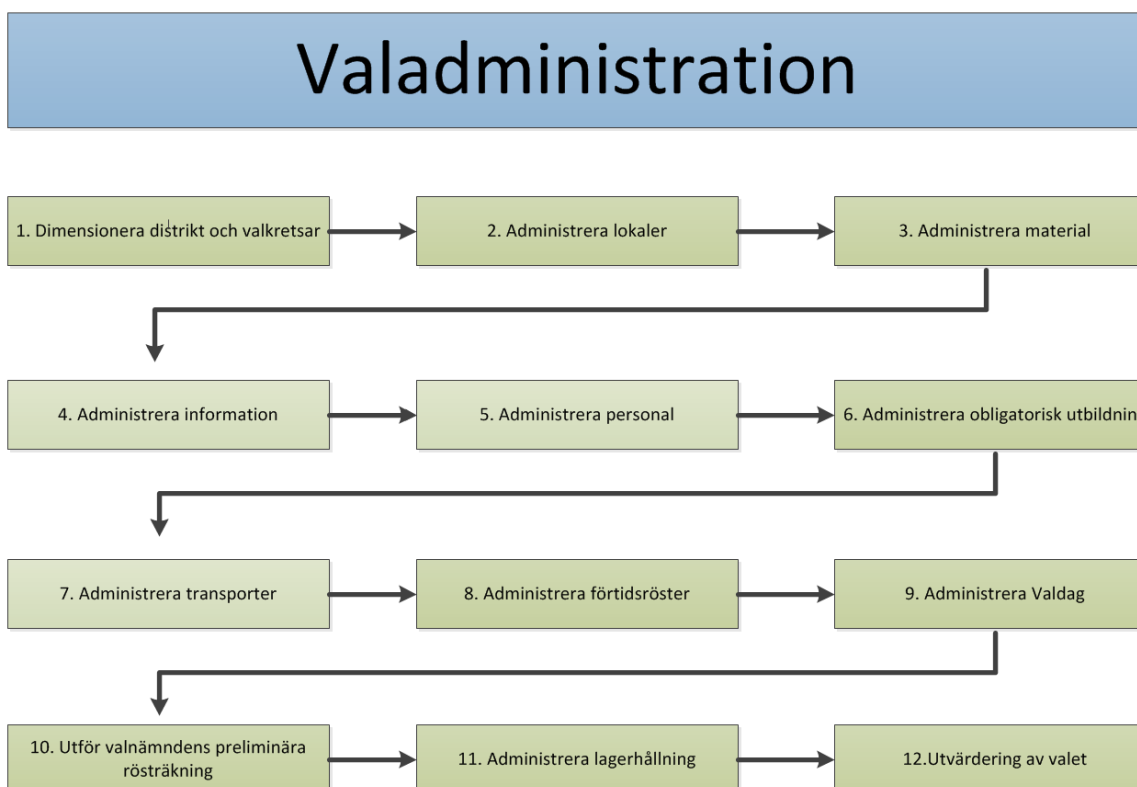
3. Resultat

De övergripande produktmålen för projektet "Effektivare valorganisation" samt SKL's processkartläggning ligger som grund till Västerås stads egna Valadministrativa process.

Nr	Beskrivning övergripande produktmål
P1	Framtagande och införande av lokalförsörjningsplan <u>Kommentar:</u> I samspel med fastighets- och byggnadsnämnd. För att säkerställa lokaler för förtidsröstning och valdag med hög tillgänglighet. Innefattar även valets lokaler i stadshuset.
P2	Framtagande och införande av rekryteringspolicy för röstmottagare <u>Kommentar:</u>

	Säkerställa kompetens och mångfald.
P3	Strukturerad materialhantering med tydligt utpekad ansvarig <u>Kommentar:</u> Genomförandet kan till delvis vara sysselsättningsfrämjande åtgärd
P4	Införa proaktivt och kontinuerligt arbete med översyn av valdistrikten <u>Kommentar:</u> Samarbete inlett med LMF
P5	Framtagande och införande av utbildningsplan för röstmottagare.
P6	Kompetenshöjande åtgärder för kommunens politiker och tjänstemän som är berörda <u>Kommentar:</u> Berör även partier, studieförbund och övriga civilsamhället.
P7	Revidering av reglemente och delegationsordning anpassade till tydlig och effektiv organisation. <u>Kommentar:</u> Valnämnden och Servicepartner

3.1. Västerås stads valprocess

För att säkerställa måluppfyllelsen bryts de övergripande produktmålen ned i mindre delproduktmål och förklaras under varje processteg.

3.2. Steg 1. Dimensionera distrikt och valkretsar

Arbetet med dimensionering av distrikt och eventuella valkretsar startar ca 2 år innan valåret. Distrikten dimensioneras till lämplig storlek för att på ett effektivt sätt kunna leverera valresultatet samt ge god service och tillgänglighet till våra väljare. Arbetet sker tillsammans med stadens GIS-ingenjörer från stadsbyggnadsförvaltningen som prognostiserar antal röstberättigade per valdistrikt. Distrikt och eventuell kretsindelning beslutas genom den politiska kedjan och till slut fastställer Länsstyrelsen kommunfullmäktiges beslut.

Tillhörande produktmål från projektets VBU

P4	Införa proaktivt och kontinuerligt arbete med översyn av valdistrikten	Status
P4.1	Uppdaterande av Arcgis gällande befolkning (beställning).	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Arcgis är uppdaterat gällande befolkning (valberättigade).	Klart
P4.2	Uppdaterande av valdistrikten enligt befolkningsökningen och vallagen.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Uppdaterat underlag av valdistrikten har skickats till kommunstyrelsen.	Klart
P4.3	Upprättande av underlag till nämnd angående valkretsar.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Underlag har diskuterats och beslut fattats i nämnd om antal valkretsar.	Klart

3.3. Steg 2. Administrera lokaler

Det aktiva arbetet att införskaffa och säkerställa kommunens röstningslokaler startas direkt efter att dimensioneringarna är genomförda.

Valkansliet arbetar kontinuerligt med översikten och säkerställandet av stadens röstningslokaler under både det allmänna valet samt Europaparlamentsvalet. Det medför att vi lyfter frågan vid ombyggnationer, renoveringar samt andra moment som kan äventyra brukbarheten hos tilltänkta lokaler samt att vi inventerar nya lokaler. Till varje val genomför vi en okulärbesiktning samt inventering med hjälp av våra mallar.

Vi vill säkerställa att väljarna och röstmottagarna har en så god upplevelse samt arbetsmiljö som möjligt under valdagen. Därför försöker vi i så god mån som det går att alltid anställa personal som kan arbeta i distriktet som har kännedom om lokalen t.ex. vaktmästare eller lärare.

2018-10-17

Tillhörande produktmål från projektets VBU

P1	Framtagande och införande av lokalförsörjningsplan	Kommentar och status
P1.1	Kartläggning och inventering av befintliga och möjliga röstningslokaler (vallokaler och förtidsröstningslokaler).	Utifrån valdistriktsindelningen undersöks behovet av vallokaler. Förtidsröstningslokaler undersöks via tidiga kontakter.
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Uppdaterad dokumentation finns i det valadministrativa systemet	
P1.2	Upprättande av forum för samarbete med relevanta förvaltningar för att tillgodose lokaler (forum/centrala kontaktpunkter i förvaltningarna).	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Ett fungerande avstämningsforum finns.	Regelbunden avstämning med fastighetskontoret. Tät dialog med verksamhetsansvariga chefer och vaktmästare är av yttersta vikt.
P1.3	Identifiering och upprättande av kontakter med kommersiella och andra privata möjliga förtidslokaler.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Kontakter finns med möjliga förtidsröstningslokaler.	Klart
P1.4	Framtagande av förslag på hur den mobila förtidsröstningen kan genomföras.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Ett förslag är framtaget och presenterat till valnämnden.	Beslut att inte använda mobil förtidsröstning
P1.5	Skapande av långsiktig lokalförsörjningsplan för valkansliet.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Överenskommelse finns för långsiktig lokalförsörjning för valkansliet.	Klart

3.4. Steg 3. Administrera material

Inkludering och delaktighet är något vi alltid strävar efter och vi samarbetar med individer inom olika arbetsmarknadsåtgärder för att säkerställa administrationen av allt valmaterial.

Vi vill att samtliga som möter väljarna har rätt material och förutsättning för att kunna ge det bästa möjliga mötet. Det säkerställer vi genom att tidigt se över de krav som Valmyndigheten samt Länsstyrelsen har gällande material i röstningslokaler samt att vi kompletterar utefter tidigare erfarenheter. Vi säkerställer att varje lokal har rätt material genom att använda packlistor och innehållsförteckningar för allt som ska brukas under valets olika faser.

Tillhörande produktmål från projektets VBU

P3	Strukturerad materialhantering med tydligt utpekad ansvarig	Kommentar och status
P3.1	Inventering av befintligt material och framtida behov	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	En inventering är utförd och behov har identifierats	Klart
P3.2	Framtagande av strukturerad materialhanteringsprocess	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	En materialhanteringsprocess med utskrivet ansvar för processtegen finns på plats.	Klart
P3.3	Utseende av ansvarig för valkansliets materialhantering med avsatt tid för uppdraget.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	En person har utsetts som ansvarig och som har materialhanteringsprocessen som uppgift och därmed också allokerats tid till att arbeta med detta.	Klart

3.5. Steg 4. Administrera information

Genom att ge korrekt information tryggar vi väljarna och röstmottagarna i den demokratiskaprocessen. Valkansliets informationsarbete är till för att vägleda väljarna till var och hur de kan lägga sin röst. Ska annat utföras ska detta uppdrag komma separat till Valkansliet. Vi lägger extra stor vikt i att informera om var man kan förtidsrösta samt information som underlättar själva röstningsförfarandet.

3.6. Steg 5. Administrera personal

Det är röstmottagaren som möter väljaren och tar emot just deras röst. Med rätt bemanning kan valet genomföras på ett säkert, effektivt och tryggt sätt.

Vi rekryterar röstmottagare utefter valdistriktens dimensionering och uppskattad arbetsbörda. Genom att administrera röstmottagare genom det valadministrativa systemet kan vi informera, säkerställa placering samt arbetsroll och kommunicera på ett effektivt sätt.

Tillhörande produktmål från projektets VBU

P2	Framtagande och införande av rekryteringspolicy för röstmottagare	Kommentar och status
P2.1	Framtagande av rekryteringspolicy för röstmottagare.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	En röstmottagarpolicy är antagen, används och är kommunicerad.	Klart
P2.2	Säkerställande av att ett fungerande valadministrativt system finns i Västerås stad.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Ett valadministrativt system är implementerat.	Klart
P2.3	Upprättande av en fungerande och resurssäkrad valorganisation som är känd i organisationen.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	En fungerande och resurssäkrad valorganisation finns på plats och är känd i organisationen.	Valcenter inrättat av KoS styrelse, linjeförordnad med ansvar är tillsatt.

3.7. Steg 6. Administrera obligatorisk utbildning

Utbildningen genomförs för att säkerställa att varje röstmottagare har den information och kunskap som den behöver för att kunna utföra sin uppgift. Vi vill säkerställa att varje väljare får ett gott bemötande och att röstmottagarna är trygga i sin uppgift. Fakta, praktiska moment, service och bemötande är grundpelare i utbildningen.

Vi vet att ett tryggt ledarskap sprider sig och därför tar vi oss tid att träffa de som skall arbeta med förtidsröstningen samt ordförande och viceordförande.

2018-10-17

Tillhörande produktmål från projektets VBU

P5	Framtagande och införande av utbildningsplan för röstmottagare.	Kommentar och status
P5.1	Kartläggning av civilsamhällets aktörers möjlighet att bistå i utbildningen av röstmottagare.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Åtminstone en aktör identifierad och intresserad av att bistå i utbildningen av röstmottagare.	Avtal träffat med Länsbildningsförbundet om utbildning
P5.2	Samanställande av olika "utbildningspaket" riktat mot olika roller (röstmottagare, ordförande, etc.), mycket av materialet kommer från Valmyndigheten.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Utbildningspaket har upprättats för olika roller och vidarebefordrats till de aktörer som ska hålla utbildningarna.	Nationellt material klart i början av mars 2018.
P5.3	Utbildande av röstmottagare, ordförande, vice ordförande, etc.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Röstmottagare har fått utbildning inför valen.	Klart
P5.4	Uppdaterande av befintliga lokala uppföranderegler inför valen.	Värdefullt knyta kontakter med partiernas aktiva valorganisation. Partiernas valledare eller motsvarande funktion bör få samma utbildning som röstmottagarna får.
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Lokala uppföranderegler har uppdaterats och skrivits under av samtliga partier.	Valnämndens kansli ansvarar. Klart för valen 2018 och 2019.
P5.5	Nätverkande med folkbildningsorganisationerna gällande arbete med ökat valdeltagande.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Valkansliet har gett information och kunskap till folkbildningsorganisationerna inför deras arbete med ökat valdeltagande.	Klart
P5.6	(Förutsatt finansiering) Utökande av långsiktigt arbetet för ökat valdeltagande i samarbete med civilsamhället.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	

2018-10-17

	Aktiviteter för att långsiktigt öka valdeltagandet.	Klart
Tillhörande produktmål från projektets VBU		
P6	Kompetenshöjande åtgärder för kommunens politiker och tjänstemän som är berörda	Kommentar och status
P6.1	Utförande av informations- eller utbildningstillfällen för politiker om valsysteem, organisation och valarbetet.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Informations- eller utbildningstillfällen har genomförts.	Klart
P6.2	Utförande av informations- eller utbildningstillfällen för tjänstemän om valsysteem, organisation och valarbetet.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Informations- eller utbildningstillfällen har genomförts.	Klart

3.8. Steg 7. Administrera transporter

Valmaterial, förtidsröster och skyltning är bara några av de moment som kräver transporter. För att kunna säkerställa säkerheten har vi som rutin att vi alltid är två i förening när vi transporterar eller hanterar röster. Vi planerar våra transporter och försöker lagerhålla så mycket som möjligt ute i respektive förtidsröstningslokal.

3.9. Steg 8. Hantera förtidsröstningen

Förtidsröstningen står för nästan hälften av alla röster i valen.

Valkansliet använder sig av kravspecifikationer för att säkerställa att förtidsröstningslokalerna är tillgängliga och attraktiva för våra väljare. Vi ger specifik utbildning för röstmottagare som arbetar under förtidsröstningen för att höja deras kunskap och trygghet. Genom den ambulerande förtidsröstningen samt institutionsröstningen kan vi underlätta röstningsförfarandet för utsatta grupper. Vi tar tidigt tag i vem, var och hur vi transporterar och förvarar förtidsrösterna som kommer till Västerås.

3.10. Steg 9. Administrera Valdagen

Valdagen är indelad i olika kritiska punkter, som t.ex. öppnande av vallokal, hämtning/lämning av förtidsröster och skiftbyten. Valkansliet agerar jour och stöd

till samtliga röstmottagare och distrikt genom hela dagen och möter upp på Länsstyrelsen när rösterna lämnas av.

3.11. Steg 10. Utför valnämndens preliminära rösträkning

Rekrytering av röstmottagare, bokning av lokal samt transport av material följer stadens valprocess. Under dagen räknas förtidsröster som kom in på valdagen, ambassadröster samt utlandsröster. Representant från valnämnden samt Valkansliet är på plats för att stödja röstmottagarna under hela processen.

3.12. Steg 11. Administrera lagerhållning

Vid arkivering ska stadens redovisningsplan följas. Vi tar stöd av LSS och sommarjobbare för att underlätta processen samt att ge en meningsfull sysselsättning. Vi sorterar och inventerar för att eventuellt beställa nytt och/eller reparera skadat valmaterial. Med god lagerhållning vet vi vad för material vi har och vad vi behöver beställa.

3.13. Steg 12. Utvärdering av valet

Vi är en lärandeorganisation som är lyhörda på vad våra väljare, röstmottagare och sammarbetspartners har att lära oss. Vi utvärderar samtliga steg av valprocessen och reviderar samtliga checklistor och rutiner vid behov.

Tillhörande produktmål från projektets VBU

p7	Revidering av reglemente och delegationsordning anpassade till tydlig och effektiv organisation.	Kommentar och status
P7.1	Revidering av reglementet för valnämnden anpassat till tydlig och effektiv organisation.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Förslag till revidering av reglementet för valnämnden har skickats till kommunstyrelsen	Klart
P7.2	Revidering av valnämndens delegationsordning gjord.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	
	Delegationsordningen har reviderats och beslutats av nämnden.	Klart
P7.3	Översyn av redovisningsplanen.	
	<u>Kriterier för godkänd leverans:</u>	

2018-10-17

	Redovisningsplanen har setts över och justerats enligt riktlinjer.	Klart
--	--	-------

4. Måluppfyllelse

Inkludering och delaktighet har varit ett av valkansliets ledord under valet och resultatet från den ambulerande förtidsröstningen visar på ett positivt resultat. 564 mottagna röster på institutioner och 54 mottagna röster hemma hos individer som inte har haft möjlighet på något annat sätt lämna sin röst. Det ser vi som en otrolig vinst och service för Västerås stads invånare. Genom ett unikt samarbete med Västerås Stadsmission ökade vi även möjligheten för de hemlösa att göra sin röst hörd.

Med 16 olika förtidsröstningslokaler och 41253 mottagna röster kunde vi erbjuda en geografisk spridning och tillgänglighet för stadens invånare. Dock ser vi från Valkansliet håll att en mer samlad och fokuserad satsning skulle gynna väljarens upplevelse. Vi tror att det skulle vara effektivare att ha färre lokaler men med bättre kapacitet för att möta väljaren.

Med den nya distriktsindelningen fanns det under valdagen 90 valdistrikt som alla bemannades med 7 röstmottagare som i snitt alla behandlade en röst var 39:e sekund. Samtliga distrikt hade rapporterat in resultatet från riksdagsvalet redan klockan 23:27. Valdagen avslutades med kommunens mottagning i Länsstyrelsens lokaler. Vi ser att vi måste bemanna upp på ett annat sätt under mottagningen på natten för att kunna serva röstmottagarna bättre och effektivisera processen. Valdeltagandet har ökat i samtliga val och det har varit en positiv utveckling inom samtliga mätvärden. Den administrativa valprocessen ger förutsättningar att bibehålla de positiva resultaten och samtidigt systematiskt utveckla valarbetet.

Tillhörande effektmål från projektets VBU

Nr	Beskrivning av effekten	Kommentar och status
E1	Högt och jämnt valdeltagande <u>Mätbarhet:</u> Ökat valdeltagande i grupper med lågt valdeltagande. <u>Kommentar:</u> Skiljer mer än 30 % mellan högsta och lägsta distrikts deltagande 2014.	Valdeltagandet har ökat Riksdag 1,40% Kommunfullmäktige 1,60% Landstingsfullmäktige 1,58%
E2	Hög kvalitet i valets genomförande <u>Mätbarhet:</u> Inga klagomål till Valprövningsnämnden och inga fel i valdistriktens redovisning till	Samtliga distrikt har rapporterat in riksdagsresultatet kl. 23:27 1 klagomål till Valprövningsnämnden som är uppläsat och handlagt.

2018-10-17

	länstyrelsens sluträkning. Samtliga distrikt har rapporterat in senast 01:00. <u>Kommentar:</u> 2014 rapporterade första distriktet 22:05 och sista 03:21.	
E3	Bra samarbete med partier och civilsamhälle. <u>Mätbarhet:</u> Lokala uppföranderegler mellan partierna finns på plats till 2018. Folkbildningsorganisationerna driver aktivt arbete med ökat valdeltagande. <u>Kommentar:</u> 2014 tecknades en lokal överenskommelse mellan partierna.	Klart
E4	Struktur och dokumentation för valorganisationen är fastställda. <u>Mätbarhet:</u> Hösten 2017 skall resurser och ansvarsområden vara fastställda och kommunicerade med berörda. <u>Kommentar:</u> Oklarheter inför valen 2014.	Klart
E5	Roller och ansvar tydliggjorda <u>Mätbarhet:</u> Valnämnden och stadsledningen har samsyn om beställningen. <u>Kommentar:</u> Oklarhet inför valen 2014.	Klart

Den valadministrativa frågan spred sig genom den interna organisationen och många av Servicepartners olika delar omfamnade valarbetets olika uppgifter in i de ordinarie verksamheterna.

Kontaktcenter är en av de enheter som plockade in valfrågan i sin vardagliga verksamhet. De tog emot frågor från allmänheten för att avlasta Valkansliet, dessutom bemannade de förtidsröstningen i Stadshuset.

Lönecenter kunde stötta Valkansliet med allt vad som gällde arvode och lönefrågor. Kommunikationscenter tog fram ett koncept för hur förtidsröstningsytorna i de kommersiella platserna kunde framställas på bästa möjliga sätt.

Andra förvaltningar i staden utförde också uppdrag för att stötta processen att genomföra valet. Bland annat bistod AMA med att tillverka valsedelställ och LSS hjälpte till med att färdigställa valmaterialet som levererades ut till vallokalerna. Lärare, vaktmästare, rektorer och annan kommunalpersonal anmälde sig för att

arbets som röstmottagare. Det var väldigt positivt att få en sådan spridning och att se att det är så många av stadens anställda som tar ett personligt ansvar i att värna om demokratis grundpelare.

5. Förbättringsförslag

Det valadministrativa arbetet berör hela staden. Utifrån Valkansliets perspektiv presenterar vi förbättringsförslag som skulle kunna underlätta och stödja hela valprocessen.

Barn- och utbildningsförvaltningen

De flesta av stadens vallokaler är till vardags gymnastiksal, matsalar eller lektionssalar på någon kommunal skola. Vallokalen ska öppnas, möbleras och flagga ska hissas innan den första rösten kan tas emot. Det är ett stort ansvar som läggs på någon som oftast inte har kännedom om lokalen. De valdistrikt som hade ordinarie vaktmästare på plats fungerade bättre. Det fanns ett mervärde av att ha en ordinarie medarbetare på plats då röstmottagarna blev tryggare i lokalen och de blev bättre i mötet med väljaren.

Vi från Valkansliet önskar att förvaltningen skulle lyfta uppdraget som lokalansvarig/röstmottagare till vaktmästarna. Eventuellt utreda hur man kan implementera uppdraget i tjänsten.

Vissa vallokaler måste direkt återställas då de ska användas på morgonen. I realitet kan det betyda att flera lokaler måste städas och återställas klockan 4 på natten för att kunna ta emot barn redan klockan 6 på morgonen.

Barn- och utbildningsförvaltningen beslutar om två stängningsdagar per termin. När det är valår skulle det tas i beaktning och läggas på dagen efter val. Det skulle ge Valkansliet en extra dag att städa och återställa vallokalen till ordinarie verksamhet.

Stadsbyggnadsförvaltningen

I dag finns det valdistrikt som står utan kommunala lokaler. Vi vill uppmana att redan i detaljplanarbetet ha med en tanke om genomförandet av framtida val. När man planerar nya områden eller byggnationer bör man se över om det finns tillgängliga lokaler som skulle kunna användas som en vallokal.

Teknik och fastighetsförvaltningen

Flera vallokaler var tvungna att akut ändras på grund av renovering eller annan ombyggnation. När man planerar renoveringar eller liknande förändringar bör vi som stad tänka på om lokalen är en vallokal samt om det kan förskjutas till efter valet.

Öppning och stängning var en stor arbetsuppgift att grota ner sig i då de olika skolorna har olika lösningar externt som internt gällande lås och larm.

Stöd fritid och entreprenad

När det är val till riksdagen är det nationell flaggdag. Men det har varit en tvetydighet i om staden har någon rutin om vilka lokaler och vem som faktiskt flaggar. I dagsläget ligger uppdraget hos Stöd fritid och entreprenad. En trolig antagning är att uppdraget efter årsskiftet kommer antas av Kultur och idrottsförvaltningen. Här behövs det en rutin vid alla nationella flaggdagar.

Vård och omsorg

Med den ambulerande förtidsröstningen nådde vi fler väljare än någonsin. Med ambulerande förtidsröstning menar vi en tillfällig förtidsröstningsplats på t.ex. ett vårdhem, ålderdomshem eller annan institution. Det krävs att minst två röstmottagare är på plats och lånar möblemang från den ordinarie verksamheten för att sätta upp röstningsmottagningen. Informationsspridning till väljarna samt mottagningen av röstmottagarna var väldigt skiftande mellan boenden. På de boenden där den aktivitetsansvarige hade informerat och planerat aktiviteten gick allt mycket smidigare.

Vi från Valkansliet vill att de aktivitetsansvariga planerar in den ambulerande förtidsröstningen som vilken annan aktivitet som helst. Det innefattar att väcka nyfikenheten, marknadsföra och hjälpa målgruppen att ta sig till aktiviteten.

6. Sammanfattning

Projektet "effektiv valadministration" tillkom för att se över stadens valadministrativa process samt att skapa en resurseffektiv styrning. Så här efter de allmänna valen 2018, med resultatet i hand, kan vi konstatera att det var ett lyckat val, ett ökat valdeltagande och en kommun som har tagit ett steg närmare att känna sig delaktig i hela valprocessen.

Kartläggningen av valprocessen möjliggör för en bättre styrning och effektivare arbetsmetod vid varje moment. De tillhörande checklistor och rutinbeskrivningar ger en insikt i hur stor arbetsbördan är och möjliggör för effektivare planering.

Det krävs samarbete och engagemang från hela kommunen för att kunna genomföra valet. Det är något som berör alla och det är grundpelaren i kommunens demokratiska process.